

1

VERSLAG VAN HET VERANTWOORDINGSORGAAN

Wat is het Verantwoordingsorgaan?

De Pensioenwet (artikel 33) vraagt de pensioenuitvoerder om zijn organisatie zodanig in te richten dat goed bestuur is gewaarborgd, onder andere door verantwoording af te leggen aan de aanspraak- en pensioengerechtigden en aan de werkgever. Hiertoe dient een Verantwoordingsorgaan (VO) te worden ingesteld (artikel 115) waarin deze belanghebbenden zijn vertegenwoordigd. Het VO heeft per 1 juli 2014 de bevoegdheid een oordeel te geven over het handelen van het bestuur, het door het bestuur uitgevoerde beleid en over beleidskeuzes voor de toekomst.

In het VO zitten met ingang van de Algemene Vergadering van Deelnemers van 14 juni 2016 de heren L.F.C. Steens (nieuwe benoeming namens de actieve deelnemers), T. in 't Hof (namens de gepensioneerden) en S.C. van der Biezen (nieuwe benoeming namens de werkgever).

Waarop baseert het VO haar bevindingen?

Het VO baseert haar oordeel op de informatie die haar door het bestuur is verstrekt, op overleggen met het bestuur en op gesprekken die het VO heeft gevoerd met de Visitatiecommissie (25 oktober 2016) en met de adviserend Actuaris (4 april 2017).

Het bestuur heeft op verzoek van het VO een goed geordend digitaal archief ingericht waarmee het VO toegang heeft tot alle relevante stukken van het pensioenfonds. Enkele van deze stukken heeft het VO ook per e-mail ontvangen, waaronder:

- alle verslagen van de reguliere bestuursvergaderingen en het DB-overleg;
- de actuariële en bedrijfstechnische nota (april 2016);
- jaarverslag en jaarrekening 2015 (definitief mei 2016);
- certificeringsrapport, verslagjaar 2015 (juni 2016);
- presentaties en verslag van de Algemene vergadering van deelnemers (juni 2016);
- resultaten ALM light studie (juni 2016);
- kostenbenchmark (november 2016);
- verslagen en e-mail correspondentie van de Visitatiecommissie (oktober 2016);
- jaarplan 2017 (definitief januari 2017).

Het VO heeft na de AVD van 2016 tweemaal overleg gevoerd met het bestuur. De eerste stond in het teken van overdracht van voormalige naar nieuwe VO-leden en kennismaking met het bestuur. Tijdens het tweede overleg (8 november 2016) met het dagelijks bestuur zijn ondermeer de volgende onderwerpen aan de orde geweest:

- wijzigingen in het reglement per 1 januari 2017
- rol en doel van de Visitatiecommissie
- de verkenningen omtrent samenwerking met andere pensioenfondsen
- de wisseling van accountant

Deskundigheid van het VO

Omdat twee van de drie VO leden dit jaar nieuw zijn, heeft het VO haar deskundigheidsniveau geïnventariseerd op de aandachtsgebieden: (a) wet- en regelgeving en pensioenregelingen (b) vermogensbeheer (c) actuariële en verslaglegging en (d) communicatie. De Pensioenfederatie beveelt aan dat elk VO-lid voor deze aandachtsgebieden beschikt over minimaal deskundigheidsniveau 1 (kennis en inzicht) en dat per aandachtsgebied minimaal één lid beschikt over deskundigheidsniveau 2 (oordeelsvorming). De heer Van der Biezen heeft in oktober 2016 deelgenomen aan een tweedaagse cursus 'verantwoordingsorgaan' van Willis Towers Watson, waarmee alle leden van het VO beschikken over deskundigheidsniveau 1. Deskundigheidsniveau 2 is binnen het

VO aanwezig op aandachtsgebied (b) en (c). Voor de overige twee aandachtsgebieden wordt nog naar passende opleidingen gezocht.

Bevindingen van het VO

Het VO stelt vast dat de wijze waarop het pensioenfonds van Witteveen+Bos wordt bestuurd, veel overeenkomsten heeft met de werkwijze binnen Witteveen+Bos. Deze kenmerkt zich door deskundigheid, openheid en transparantie, pragmatisme en groot kostenbewustzijn. Op verzoek van het VO heeft het bestuur deze grondbeginselen explicieter verwoord in het jaarplan 2017, waarin nu een missie, visie en strategie zijn opgenomen. Het VO ondersteunt het bestuur in haar missie en visie en beveelt het bestuur aan om met haar strategie te blijven inspelen om de veranderende omstandigheden in de pensioenwereld, met name de toenemende governance druk.

Het pensioenfonds van Witteveen+Bos is een klein fonds. De adviserend actuaris typeert het fonds als slagvaardig met een degelijke rechttoe-rechtaan pensioenregeling. De deelnemers aan het fonds betalen een vaste premie waarna het opbouwpercentage volgt uit de betaalde premie en de rekenrente. Zolang de rekenrente laag is, is het opbouwpercentage ook relatief laag: de pensioenopbouw is daarmee de variabele. Het VO beveelt het bestuur aan om na te gaan of de huidige communicatie op dit punt richting met name de actieve deelnemers volstaat.

Het fonds is goed gefinancierd via degelijke obligaties met een hoge kredietwaardigheid en een goed gespreide aandelenportefeuille. De kosten zijn laag, ondermeer vanwege een passief beleggingsbeleid. Het lage kostenniveau zorgt ervoor dat het relatieve voordeel bij schaalvergroting, bijvoorbeeld middels een samenwerking met andere pensioenfondsen, op dit punt beperkt is.

Op het punt van governance ligt dat mogelijk anders. Samen met het bestuur constateert het VO dat steeds hogere eisen worden gesteld door DNB aan de deskundigheid van het bestuur van een pensioenfonds en dat een fonds aan steeds meer partijen en steeds uitgebreider verantwoording af moet leggen. Het bestuur is zich ervan bewust dat het fonds op dit punt afhankelijk is van ondersteuning door Witteveen+Bos in de vorm van het beschikbaar stellen van deskundige bestuurders, en dat schaalvergroting, bijvoorbeeld in de vorm van een APF, die afhankelijkheid kan verminderen. Het VO is van mening dat het bestuur hier voldoende aandacht voor heeft.

Eind 2016 bleek dat het bestuur en de visitatiecommissie van mening verschilden over de invulling van de visitatie. Waar een visitatie in het verleden altijd een meedenkend en spiegelend karakter had met toegevoegde waarde voor het bestuur, bleek de visitatie van 2016 meer een controlerend en toezichhoudend karakter te hebben. Het bestuur heeft eind 2016 haar visie op de rol van de visitatiecommissie voorgelegd aan het VO. Het VO deelt de visie van het bestuur dat er al voldoende toezicht en controle is op het fonds (accountant, actuaris, DNB) en dat van een visitatiecommissie, naast haar formele rol ingegeven door de Pensioenwet en de richtlijn Vereniging voor Interne Toezichthouder, een constructief-meedenkende houding mag worden verwacht.

Tijdens de AVD van 2017 zal de huidige bestuursvoorzitter, de heer J.H.J.M. van der Graaf, terugtreden waarmee het bestuur een zeer deskundig bestuurslid verliest die de afgelopen jaren vorm heeft gegeven aan het pensioenfonds en het fonds door moeilijke tijden heeft geloodst. Het bestuur heeft hier goed op geanticipeerd door de beoogde nieuwe voorzitter al op te nemen in het bestuur. Het VO constateert dat het bestuur zich er goed van bewust is dat het vertrek van de huidige bestuursvoorzitter extra investeringen zal vragen in het deskundigheidsniveau van het bestuur.

Conclusies 2016

- Het VO is door het bestuur op transparante en volledige wijze geïnformeerd over het gevoerde beleid in 2016 en over de ontwikkelingen binnen het pensioenfonds;
- Het VO kan zich vinden in het gevoerde beleid over 2016 en in het beleidsvoornemen als verwoord in het jaarplan 2017;
- Het VO constateert dat de beschikbaarheid van nieuwe bestuursleden een belangrijk aandachtspunt en uitgangspunt blijft voor de huidige wijze waarop het fonds wordt bestuurd en beveelt aan om daar met de sponsor (werkgever) over in gesprek te gaan;

- Het VO vindt dat de belangen van actieve en gewezen deelnemers en gepensioneerden op transparante en evenredige wijze door het bestuur worden behartigd en beveelt het bestuur aan om met name richting de actieve deelnemers aandacht te besteden aan de gevolgen van de lage rekenrente voor de pensioenopbouw;
- Het VO deelt de visie van het bestuur op de rol van de visitatiecommissie.

Het VO stemt in met Jaarbericht en Jaarrekening 2016

Deventer, 29 mei 2016

ir. S.C. van der Biezen (werkgeverslid), voorzitter

ir. L.F.C. Steens (deelnemerslid)

T. in 't Hof (lid pensioengerechtigden)